

Subject Name (Gujarati)

4361102 -- Summer 2025

Semester 1 Study Material

Detailed Solutions and Explanations

પ્રશ્ન 1(અ) [3 ગુણ]

સ્કેલિંગનું મહત્વ જણાવો

જવાબ

સ્કેલિંગ semiconductor technology ને આગળ વધારવા અને device performance સુધારવા માટે અત્યંત મહત્વપૂર્ણ છે.

સ્કેલિંગ ફિયદા	વર્ણન
Device Size	ઊચી density માટે transistor dimensions ઘટાડે છે
Speed	ટૂંકી channel length થી ઝડપી switching
Power	પ્રતિ operation ઓછો power consumption
Cost	વધુ chips per wafer, function દીઠ ઓછો cost

- **Technology advancement:** Moore's Law ચાલુ રાખવામાં સક્ષમ બનાવે છે
- **Performance boost:** ઊંચી frequency operation શક્ય બનાવે છે
- **Market competitiveness:** નાના, ઝડપી, સસ્તા products

ચાદરાખવાની ટિપ: "Small Devices Speed Progress Cheaply"

પ્રશ્ન 1(બ) [4 ગુણ]

Planar MOSFET અને FinFET ની તુલના કરો

જવાબ

FinFET technology નાના nodes પર planar MOSFET ની મર્યાદાઓનો ઉકેલ આપે છે.

પેરામીટર	Planar MOSFET	FinFET
Structure	2D flat channel	3D fin-shaped channel
Gate Control	Single gate	Tri-gate/multi-gate
Short Channel Effects	નાના nodes પર ઊંચી	નોંધપાત્ર રીતે ઓછી
Leakage Current	ઊંચી subthreshold leakage	ખૂબ ઓછી leakage

- **Scalability:** FinFET sub-22nm technology nodes શક્ય બનાવે છે
- **Power efficiency:** FinFET વધુ સારો power-performance ratio આપે છે
- **Manufacturing:** FinFET વધુ જટિલ fabrication મંબે છે

ચાદરાખવાની ટિપ: "Fins Control Current Better Than Flat"

પ્રશ્ન 1(ક) [7 ગુણ]

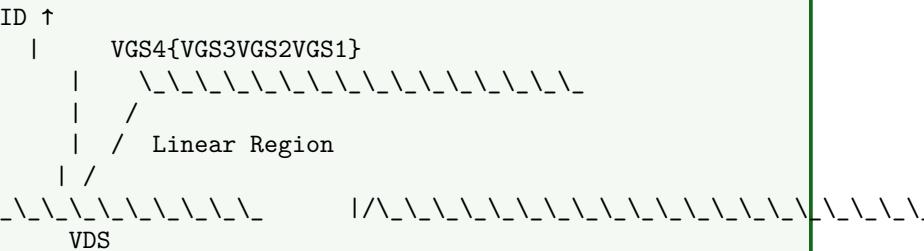
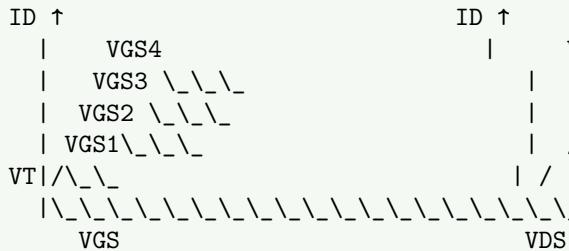
N channel MOSFET ની VDS-ID અને VGS-ID લાક્ષણિકતાઓ દોરો અને સમજાવો

જવાબ

N-channel MOSFET characteristics અલગ અલગ operating regions માં device behavior દર્શાવે છે.
આફ્ટિની:

VGS{-}ID Characteristics

VDS{-}ID Characteristics

પ્રદેશ	સ્થિતિ	કરંટ સમીકરણ
Cutoff	$VGS < VT$	$ID = 0$
Linear	$VDS < (VGS - VT)$	$ID \propto VDS$
Saturation	$VDS \geq (VGS - VT)$	$ID \propto (VGS - VT)^2$

- શ્રેષ્ઠ વોલ્ટેજ (VT): conduction માટે લઘુત્તમ VGS
- Transconductance: saturation માં VGS-ID curve નો slope
- આઉટપુટ પ્રતિકાર: saturation region માં વિપરીત slope

યાદરાખવાની ટિપ: "Threshold Gates Linear Saturation"

પ્રશ્ન 1(ક OR) [7 ગુણ]

એક્સટરનલ બાયસ હેઠળ MOS પર ઉદ્ભવતી અલગ અલગ અસર સમજાવો

જવાબ

External bias અલગ અલગ charge distributions બનાવે છે જે MOS capacitor behavior ને અસર કરે છે.
આફ્ટિની:

Mermaid Diagram (Code)

```
{Shaded}
{Highlighting} []
graph TD
    A[MOS Under Bias] --> B[Accumulation VG {} 0]
    A --> C[Depletion 0 {} VG {} VT]
    A --> D[Inversion VG {} VT]
    B --> E[holes]
    C --> F[carriers]
    D --> G[Electron inversion layer]
{Highlighting}
{Shaded}
```

બાયસ સ્થિતિ	સપાટીની સ્થિતિ	ક્રેસિટન્સ
Accumulation	સપાટી પર majority carriers	ઉંચી (Cox)
Depletion	કોઈ mobile carriers નથી	મધ્યમ
Inversion	Minority carriers channel બનાવે છે	ઉંચી (Cox)

- ફ્લેટ બેન્ડ વોલ્ટેજ: carrier charge separation અસ્તિત્વમાં નથી
 - એનર્જી બેન્ડ બેન્ડિંગ: carrier distribution નક્કી કરે છે
 - સપાટીનો વિભાવ: inversion layer formation નિયંત્રિત કરે છે
- ચાદરાખવાની ટિપ: "Accumulate, Deplete, then Invert"

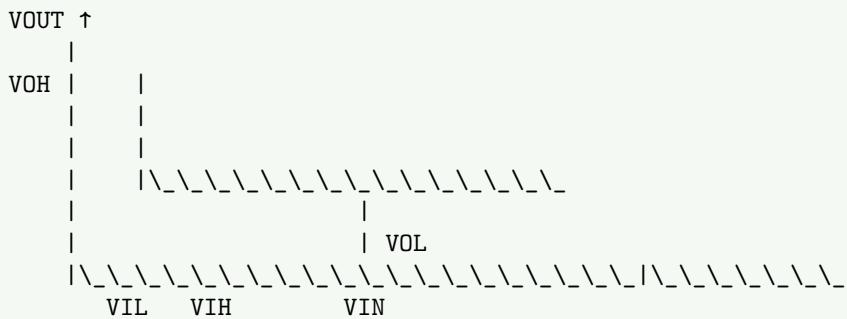
પ્રશ્ન 2(અ) [3 ગુણ]

આદર્શ ઇન્વર્ટરની વોલ્ટેજ ટ્રાન્સફર લાક્ષણિકતા દોરો

જવાબ

આદર્શ ઇન્વર્ટર infinite gain સાથે logic levels વર્ચે તીક્ષણ પરિવર્તન આપે છે.

અફ્ક્રુતિ:

- તીક્ષણ પરિવર્તન: switching point પર infinite slope
- નોર્ડ્જ માર્જિન: NMH = VOH - VIH, NML = VIL - VOL
- સંપૂર્ણ લોજિક લેવલ: VOH = VDD, VOL = 0V

ચાદરાખવાની ટિપ: "Sharp Switch, Perfect Levels"

પ્રશ્ન 2(બ) [4 ગુણ]

નોર્ડ્જ ઇમ્પુનિટી અને નોર્ડ્જ માર્જિન સમજાવો

જવાબ

નોર્ડ્જ ઇમ્પુનિટી circuit ની અનયાહેલા સિગ્નલ વેરિએશન ને નકારવાની ક્ષમતા માપે છે.

પેરામીટર	વ્યાખ્યા	ફોર્મ્યુલા
NMH	હાઈ-લેવલ નોર્ડ્જ માર્જિન	VOH - VIH
NML	લો-લેવલ નોર્ડ્જ માર્જિન	VIL - VOL
નોર્ડ્જ ઇમ્પુનિટી	નોર્ડ્જ નકારવાની ક્ષમતા	Min(NMH, NML)

- લોજિક થ્રેશોલ્ડ લેવલ: VIH (input high), VIL (input low)
- આઉટપુટ લેવલ: VOH (output high), VOL (output low)
- વધુ સારી ઇમ્પુનિટી: મોટા નોર્ડ્જ માર્જિન વધુ સારી સુરક્ષા આપે છે
- ડિજાઇન લક્ષ્ય: મજબૂત operation માટે નોર્ડ્જ માર્જિન વધારવા

ચાદરાખવાની ટિપ: "Margins Protect Against Noise"

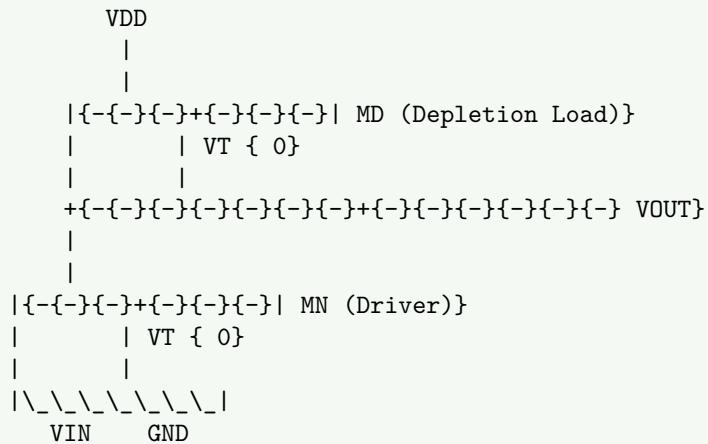
પ્રશ્ન 2(ક) [7 ગુણ]

Saturated અને linear depletion load nMOS ઇન્વર્ટર સાથે ઇન્વર્ટર સર્કિટનું વર્ણન કરો

જવાબ

Depletion load nMOS ઇન્વર્ટર active load resistor તરીકે depletion transistor વાપરે છે.

આકૃતિ:

લોડ પ્રકાર	ગેટ કનેક્શન	ઓપરેશન
Saturated Load	$VG = VD$	હમેશા saturation માં
Linear Load	$VG = VDD$	Linear region માં કામ કરી શકે છે

- ડિપ્લીશન ડિવાઇસ: $VGS = 0$ સાથે વહન કરે છે, current source તરીકે કામ કરે છે
 - લોડ લાઇન વિશ્વેષણ: operating point intersection નક્કી કરે છે
 - પાવર કન્યુમ્પશન: હંમેશા વહન કરે છે, ઉંચો static power
 - સ્વિંગ સ્પીક: pull-up કરતાં pull-down ઝડપી

યાદરાખવાની ટિપ: "Depletion Loads Drive Outputs"

પ્રશ્ન 2(અ OR) [3 ગુણા]

એન્ડા-સમેન્ટ લોડ ઇન્વર્ટર દોરો અને સમજાવો

ଜ୍ଵାବ

Enhancement load ઇન્વર્ટર ખાસ biasing સાથે enhancement MOSFET ને load તરીકે વાપરે છે.

આકૃતિ:

- બૂટસ્ટ્રેપ કનેક્શન: લોડ માટે gate ને drain સાથે જોડાયેલ
 - મર્યાદિત આઉટપુટ હાઈ: $V_{OUT(max)} = VDD - VT$
 - થ્રેશોલ્ડ નુકસાન: Enhancement load વોલ્ટેજ ડ્રોપ કરાવે છે

યાદરાખવાની ટિપ: "Enhancement Loses Threshold"

પ્રશ્ન 2(બ) OR) [4 ગુણ]

CMOS ઇન્વર્ટરના ફાયદા જણાવો

જવાબ

CMOS technology NMOS ઇન્વર્ટર કરતાં શ્રેષ્ઠ performance આપે છે.

ફાયદો	લાભ
શુન્ય સ્ટેટિક પાવર	steady state માં કોઈ current path નથી
રેલ-ડુરેલ આઉટપુટ	સંપૂર્ણ VDD અને 0V આઉટપુટ લેવલ
ઓચી નોર્ડ્ઝ ઇમ્પુનિટી	મોટા નોર્ડ્ઝ માર્જિન
સમપ્રમાણ સ્વિચિંગ	બરાબર rise અને fall times

- પાવર એફિશિયન્સી: માત્ર switching દરમિયાન dynamic power
- સ્કેલેબિલિટી: બધા technology nodes પર સારી રીતે કામ કરે છે
- ઇન-આઉટ ક્ષમતા: અનેક inputs ડ્રાઇવ કરી શકે છે
- તાપમાન સ્થિરતા: performance તાપમાન પર ઓછી સંવેદનશીલ

ચાદરાખવાની ટિપ: "CMOS Saves Power Perfectly"

પ્રશ્ન 2(ક) OR) [7 ગુણ]

CMOS ઇન્વર્ટરના ઓપરેટિંગ મોડ પ્રદેશ દોરો અને સમજાવો

જવાબ

CMOS ઇન્વર્ટર operation input voltage ના આધારે પાંચ અલગ અલગ regions સમાવે છે.
આફ્ટિ:

Mermaid Diagram (Code)

```

{Shaded}
{Highlighting} []
graph TD
    A[CMOS Inverter Regions] --> B[Region 1: PMOS ON, NMOS OFF]
    A --> C[Region 2: saturation]
    A --> D[Region 3: Switching point]
    A --> E[Region 4: saturation]
    A --> F[Region 5: PMOS OFF, NMOS ON]
{Highlighting}
{Shaded}
  
```

પ્રદેશ	NMOS સ્થિતિ	PMOS સ્થિતિ	આઉટપુટ
1	OFF	Linear	$V_{OH} \approx V_{DD}$
2	Saturation	Saturation	Transition
3	Saturation	Saturation	$V_{DD}/2$
4	Saturation	Saturation	Transition
5	Linear	OFF	$V_{OL} \approx 0V$

- સ્વિચિંગ શેશોલેડ: VTC region 3 પર $V_{DD}/2$ ને પાર કરે છે
- કરંટ ફ્લો: માત્ર transition regions 2,3,4 દરમિયાન
- નોર્ડ્ઝ માર્જિન: Regions 1 અને 5 ઇમ્પુનિટી આપે છે
- ગેટન: Region 3 માં મહત્તમ (switching point)

ચાદરાખવાની ટિપ: "Five Regions Control CMOS Switching"

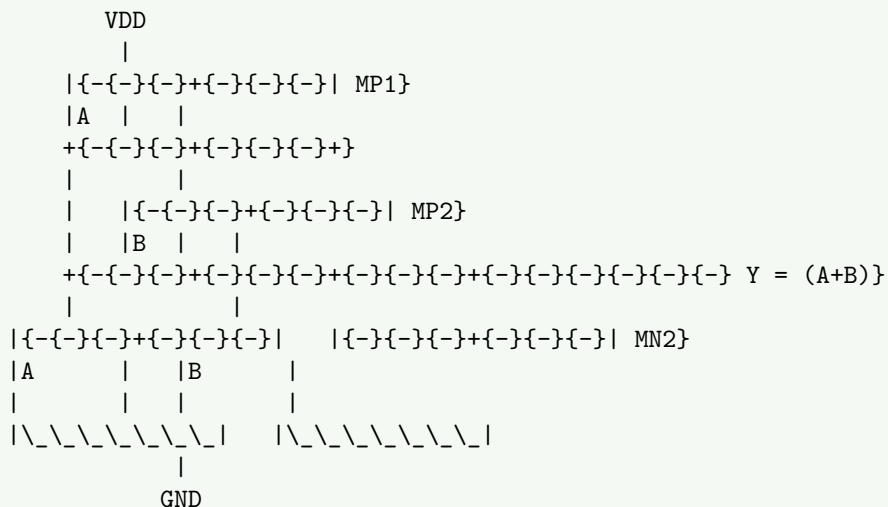
પ્રશ્ન 3(અ) [૩ ગુણ]

CMOS વાપરીને બે ઇનપુટ NOR ગેટ દોરો

ଜ୍ଵାବ

CMOS NOR ગેટ complementary networks વાપરીને De Morgan's law અમલમાં મુકે છે.

અકૃતિ:

- પુલ-અપ નેટવર્ક: સીરીઝ PMOS transistors (હાઈ આઉટપુટ માટે A અને B બંને લો)
 - પુલ-ડાઉન નેટવર્ક: પેરેલલ NMOS transistors (લો આઉટપુટ માટે A અથવા B હાઈ)
 - લોજિક કંકશન: $Y = (A+B)' = A' \cdot B'$

ચાદ્રાખવાની ટિપ: "Series PMOS, Parallel NMOS"

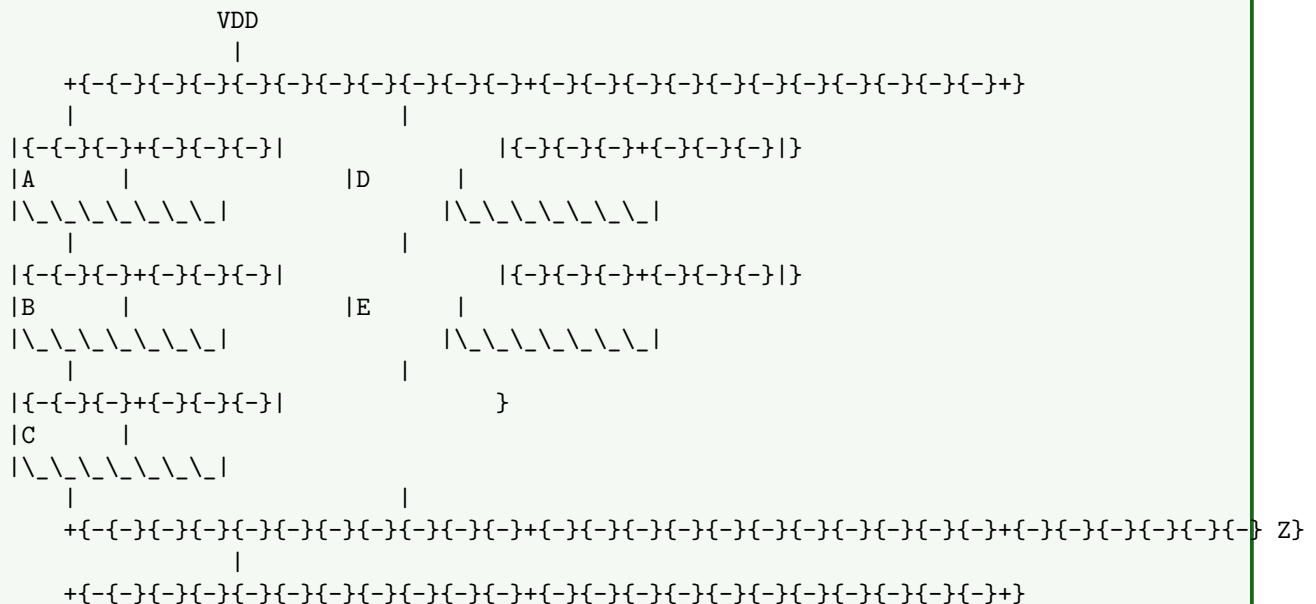
પ્રશ્ન 3(બ) [4 ગુણ]

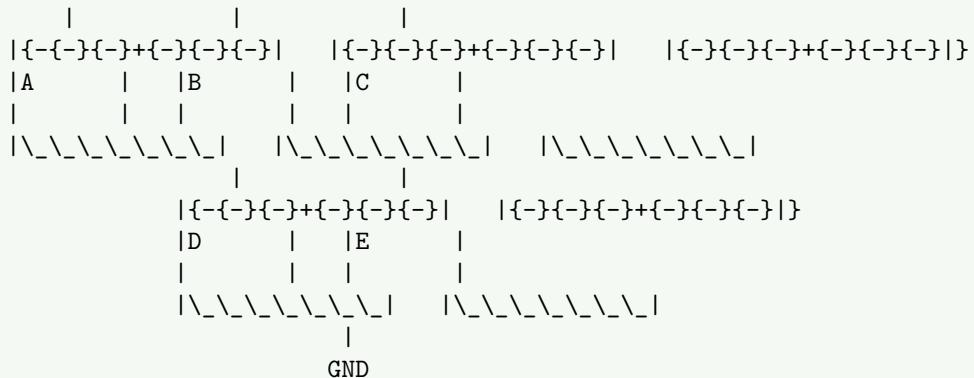
CMOS વાપરીને બૂલિયન ફુક્કશન $Z = [(A+B)C+DE]'$ અમલ કરો.

જવાબ

જટિલ CMOS લોજિક કાર્યક્ષમ અમલીકરણ માટે AOI (AND-OR-Invert) સ્ટ્રક્ચર વાપરે છે.

અકૃતિ:

- AOI સ્ક્રૂચર: કાર્યક્ષમ single-stage અમલીકરણ
- જુથાલ નેટવર્ક: કોમ્પ્લેન્ટરી pull-up અને pull-down
- લોજિક ઓપ્ટિમાઇઝેશન: અલગ ગેટ કરતાં ઓછા transistors

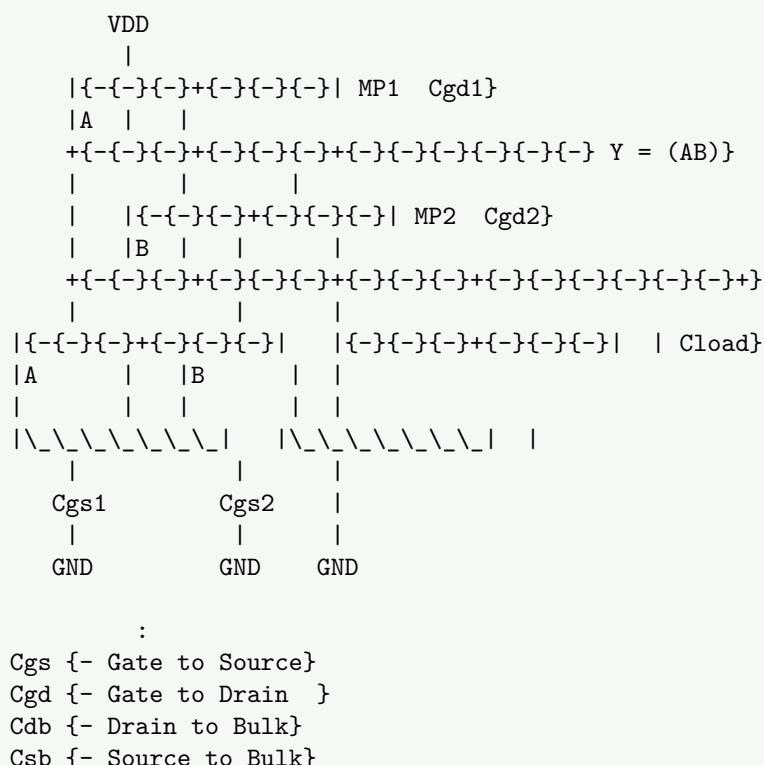
યાદરાખવાની ટિપ: ``AOI Inverts Complex Logic Efficiently''

પ્રશ્ન 3(ક) [7 ગુણ]

પેરાસિટિક ડિવાઇસ કેપેસિટન્સ સાથે CMOS NAND2 ગેટ દોરો અને સમજાવો

જવાબ

CMOS ગેટમાં પેરાસિટિક કેપેસિટન્સ switching speed અને power consumption ને અસર કરે છે.
આફ્ટિંગ:

કેપેસિટન્સ	સ્થાન	અસર
Cgs	Gate-Source	Input capacitance
Cgd	Gate-Drain	Miller effect
Cdb	Drain-Bulk	Output loading
Csb	Source-Bulk	Source loading

- स्विचिंग विलंब: पेरासिटिक केपेसिटन्स transitions धीमा करे છે
 - पावर कन्यूમ्पशन: पेरासिटिक caps चार्ज/डिस्चार्ज कરવा
 - मिलर फ़ीडबैक: Cgd feedback બનાવે છે, switching ધीમું કરે છે
 - लેન્ડાઉટ ઓપ્ટિમાઇઝેશન: पેરાસિટિક કેપેસિટન્સ ઓછા કરવા
- ચાદરાખવાની ટિપ: "Parasitics Slow Gates Down"

પ્રશ્ન 3(અ OR) [3 ગુણ]

CMOS વાપરીને NOR આધારિત Clocked SR latch દોરો અને સમજાવો

જવાબ

Clocked SR latch synchronous operation માટે clock enable સાથે NOR gates વાપરે છે.

આફ્ટિન્સ:

Mermaid Diagram (Code)

```
{Shaded}
{Highlighting} []
graph LR
    S {--- A[NOR1]}
    CLK {--- A}
    A {--- Q}
    Q {--- B[NOR2]}
    R {--- C[NOR3]}
    CLK {--- C}
    C {--- D[NOR4]}
    D {--- QB[Q{}]}
    QB {--- B}
    B {--- Q}
{Highlighting}
{Shaded}
```

- કલોક કંટ્રોલ: S અને R માત્ર CLK = 1 હોય ત્યારે જ અસરકારક
- ટ્રાન્સપેરન્ટ મોડ: clock સિક્વિચ હોય ત્યારે આઉટપુટ input ને અનુસરે છે
- હોલ્ડ મોડ: clock નિષ્ક્રિય હોય ત્યારે આઉટપુટ સ્થિતિ જાળવે છે
- મૂળભૂત બિલ્ડિંગ બ્લોક: flip-flops માટે પાયો

ચાદરાખવાની ટિપ: "Clock Controls Transparent Latching"

પ્રશ્ન 3(બ OR) [4 ગુણ]

CMOS વાપરીને બૂલિયન ફંક્શન $Z=[AB+C(D+E)]'$ અમલ કરો

જવાબ

આ ફંક્શન AOI લોજિક સ્ટ્રક્ચર વાપરીને inverted sum-of-products અમલમાં મૂકે છે.

લોજિક વિશ્લેષણ:

- મૂળ: $Z = [AB + C(D+E)]'$
- વિસ્તૃત: $Z = [AB + CD + CE]'$
- અમલીકરણ: ત્રણ AND terms NOR ને આપવામાં આવે છે

ટર્મ	ઇનપુટ્સ	ફંક્શન
ટર્મ 1	A, B	AB
ટર્મ 2	C, D	CD
ટર્મ 3	C, E	CE
આઉટપુટ	બધા terms	$(AB + CD + CE)'$

- AOI અમલીકરણ: સિંગલ સ્ટેજ, કાર્યક્ષમ ડિઝાઇન
 - ટ્રોન્જિસ્ટર કાઉન્ટ: અલગ ગેટ અમલીકરણ કરતાં ઓછા
 - પરફોર્મન્સ: જડપી switching, ઓછો power
- યાદરાખવાની ટિપ: "Three AND Terms Feed One NOR"

પ્રશ્ન 3(ક) OR) [7 ગુણ]

ઉદાહરણ સાથે AOI અને OAI લોજિકને અલગ પાડો

જવાબ

AOI અને OAI કાર્યક્ષમ CMOS અમલીકરણ માટે પૂરક લોજિક પરિવારો છે.

પેરામીટર	AOI (AND-OR-Invert)	OAI (OR-AND-Invert)
સ્ટ્રક્ચર	AND gates \rightarrow OR \rightarrow Invert	OR gates \rightarrow AND \rightarrow Invert
ફંક્શન	(AB + CD + ...)'	((A+B)(C+D)...)'
PMOS નેટવર્ક	Series-parallel	Parallel-series
NMOS નેટવર્ક	Parallel-series	Series-parallel

AOI ઉદાહરણ: $Y = (AB + CD)'$

PMOS: Series A{-B parallel with Series C{-}D}

NMOS: Parallel A,B series with Parallel C,D

OAI ઉદાહરણ: $Y = ((A+B)(C+D))'$

PMOS: Parallel A,B series with Parallel C,D

NMOS: Series A{-B parallel with Series C{-}D}

- ડિઝાઇન પસંદગી: બુલિયન ફોર્મ આધારે પસંદ કરો
- ઓપ્ટિમાઇઝેશન: ટ્રોન્જિસ્ટર કાઉન્ટ અને વિલંબ ઓછો કરે છે
- દૂતતા: AOI અને OAI De Morgan duals છે

યાદરાખવાની ટિપ: "AOI ANDs then ORs, OAI ORs then ANDs"

પ્રશ્ન 4(અ) [3 ગુણ]

વ્યાખ્યા આપો: 1) Regularity 2) Modularity 3) Locality

જવાબ

VLSI જટિલતાને સંચાલિત કરવા અને સફળ અમલીકરણ સુનિશ્ચિત કરવા માટે ડિઝાઇન હાયરાર્કો સિદ્ધાંતો આવશ્યક છે.

સિદ્ધાંત	વ્યાખ્યા	ફાયદો
Regularity	સમાન સ્ટ્રક્ચરનો વારંવાર ઉપયોગ	સરળ લેઆઉટ, ટેરિંગ
Modularity	ડિઝાઇનને નાના બ્લોક્સમાં વહેંચવું	સ્વતંત્ર ડિઝાઇન, પુન:ઉપયોગ
Locality	મોટે ભાગે સ્થાનિક interconnections	ઓછી routing જટિલતા

- ડિઝાઇન કાર્યક્ષમતા: સિદ્ધાંતો ડિઝાઇન સમય અને પ્રયાસ ઘટાડો છે
- વેરિફિકેશન: મોડ્યુલર અભિગામ ટેરિંગ સરળ બનાવે છે
- સ્કેલેબિલિટી: મોટા, વધુ જટિલ ડિઝાઇન્સ શક્ય બનાવે છે

યાદરાખવાની ટિપ: "Regular Modules Stay Local"

પ્રશ્ન 4(બ) [4 ગુણ]

CMOS ઇનવર્ટર વાપરીને SR latch (NAND ગેટ) અમલ કરો

જવાબ

NAND ગેટ વાપરીને SR latch active-low inputs સાથે set-reset functionality આપે છે.
આકૃતિ:

Mermaid Diagram (Code)

```

{Shaded}
{Highlighting} []
graph LR
    S{ {--}{--}{--}} A[NAND1]
    A {--}{--}{--} Q
    Q {--}{--}{--} B[NAND2]
    R{ {--}{--}{--}{--}} B
    B {--}{--}{--} QB[Q{}]
    QB {--}{--}{--} A
{Highlighting}
{Shaded}
  
```

સત્ય કોષ્ટક:

S'	R'	Q	Q'	સ્થિતિ
0	1	1	0	Set
1	0	0	1	Reset
1	1	Q	Q'	Hold
0	0	1	1	અમાન્ય

- ક્રોસ-કપ્પડ સ્ટ્રક્ચર: મેમરી ફંક્શન આપે છે
- એક્ટિવ-લો ઇનપુટ્સ: $S' = 0$ સેટ કરે છે, $R' = 0$ રીસેટ કરે છે
- પ્રતિબંધિત સ્થિતિ: બંને ઇનપુટ્સ એક્સાથે લો

યાદરાખવાની ટિપ: "Cross-Coupled NANDS Remember State"

પ્રશ્ન 4(ક) [7 ગુણ]

VLSI ડિઝાઇન ફ્લો સમજાવો

જવાબ

VLSI ડિઝાઇન ફ્લો specification થી fabrication સુધીના વ્યવસ્થિત પગલાંઓ અનુસરે છે.

Mermaid Diagram (Code)

```

{Shaded}
{Highlighting} []
graph LR
    A[ ] {--}{--}{--} B[ ]
    B {--}{--}{--} C[ ]
    C {--}{--}{--} D[ ]
    D {--}{--}{--} E[ ]
    E {--}{--}{--} F[ ]
    F {--}{--}{--} G[ ]
    G {--}{--}{--} H[ ]
{Highlighting}
{Shaded}
  
```

લેવલ	પ્રવૃત્તિઓ	આઉટપુટ
સિસ્ટમ	આવશ્યકતા વિશ્લેષણ	સ્પેસિફિકેશન્સ
આર્કિટેક્ચર	બ્લોક-લેવલ ડિઝાઇન	સિસ્ટમ આર્કિટેક્ચર
લોજિક	બૂલિયન ઓપ્રિમાઇઝેશન	ગેટ નેટવિલર્ટ
સર્કિટ	ટ્રાન્જિસ્ટર સાઇટિંગ	સર્કિટ નેટવિલસ્ટ
ફિઝિકલ	લેન્યુઆઉટ, routing	GDSII ફાઇલ

- ડિઝાઇન વેરિફિકેશન: દરેક લેવલે માન્યતા જરૂરી
- પુનરાવર્તન: ઓપ્રિમાઇઝેશન માટે ફીડબેક લૂપ્સ
- CAD ટૂલ્સ: જટિલ ડિઝાઇન્સ માટે ઓટોમેશન આવશ્યક
- ટાઇમ-ટુ-માર્કેટ: કાર્યક્ષમ ફલો ડિઝાઇન સાયકલ ઘટાડે છે

યાદરાખવાની ટિપ: "System Architects Love Circuit Physical Fabrication"

પ્રશ્ન 4(અ OR) [3 ગુણ]

Y-ચાર્ટ દોરો અને સમજાવો

જવાબ

Y-ચાર્ટ VLSI ડિઝાઇનમાં ત્રણ ડિઝાઇન ડોમેન અને તેમના abstraction levels દર્શાવે છે.

આફ્ટરિટી:

Mermaid Diagram (Code)

```
{Shaded}
{Highlighting} []
graph TD
    A[Behavioral Domain] --> D[System Level]
    B[Structural Domain] --> D
    C[Physical Domain] --> D
    A --> E[Algorithm Level]
    B --> E
    C --> E
    A --> F[Gate Level]
    B --> F
    C --> F
{Highlighting}
{Shaded}
```

- ત્રણ ડોમેન: Behavioral (ફૂકશન), Structural (components), Physical (geometry)
- એબ્સ્ટ્રાક્ચન લેવલ: System → Algorithm → Gate → Circuit → Layout
- ડિઝાઇન પદ્ધતિ: સમાન abstraction level પર ડોમેન વચ્ચે ફરવું

યાદરાખવાની ટિપ: "Behavior, Structure, Physics at All Levels"

પ્રશ્ન 4(બ OR) [4 ગુણ]

CMOS ઇનવર્ટરનો ઉપયોગ કરીને clocked JK latch (NOR ગેટ) અમલ કરો

જવાબ

JK latch toggle ક્ષમતા સાથે SR latch ની પ્રતિબંધિત સ્થિતિ દૂર કરે છે.

આફ્ટરિટી:

Mermaid Diagram (Code)

{Shaded}

```

{Highlighting} []
graph LR
    J {"J {-{-}{}}"} --> A[AND1]
    CLK {"CLK {-{-}{}}"} --> A
    QB {"QB {-{-}{}}"} --> A
    A {"A {-{-}{}}"} --> B[NOR1]
    B {"B {-{-}{}}"} --> Q
    Q {"Q {-{-}{}}"} --> C[NOR2]
    K {"K {-{-}{}}"} --> D[AND2]
    CLK {"CLK {-{-}{}}"} --> D
    Q {"Q {-{-}{}}"} --> D
    D {"D {-{-}{}}"} --> C
    C {"C {-{-}{}}"} --> QB[QB{Q{} }]
{Highlighting}
{Shaded}

```

સત્ય કોષ્ટક:

J	K	Q(next)	ઓપરેશન
0	0	Q	Hold
0	1	0	Reset
1	0	1	Set
1	1	Q'	Toggle

- ટોગલ મોડ: $J=K=1$ આઉટપુટ સ્થિતિ ફ્લિપ કરે છે
- કલોક એનેબલ: માત્ર $CLK=1$ હોય ત્યારે જ સક્રિય
- ફીડબેક: ઇનપુટ્સ સક્ષમ કરવા માટે વર્તમાન આઉટપુટ વાપરે છે

ચાદરાખવાની ટિપ: "JK Toggles, No Forbidden State"

પ્રશ્ન 4(ક) OR) [7 ગુણ]

લિથોગ્રાફી, એચિંગ, જમાવટ, ઓક્સિડેશન, આયન પ્રત્યારોપણ, પ્રસરણ જેવા શબ્દો સમજાવો

જવાબ

Integrated circuits બનાવવા માટે આવશ્યક semiconductor fabrication processes.

પ્રક્રિયા	હેતુ	પદ્ધતિ
લિથોગ્રાફી	પેટર્ન ટ્રાન્સફર	માસ્ક દ્વારા UV exposure
એચિંગ	મેટેરિયલ રિમૂવલ	ભીના/સૂકા રાસાયણિક પ્રક્રિયાઓ
જમાવટ	લેયર ઉમેરો	CVD, PVD, sputtering
ઓક્સિડેશન	ઇન્સ્યુલેટર વૃદ્ધિ	થર્મલ/પ્લાઝ્મા ઓક્સિડેશન
આયન પ્રત્યારોપણ	ડોપિંગ પરિચય	ઉર્ચા-ઊર્જા આયન બોમ્બાઈમેન્ટ
પ્રસરણ	ડોપન્ટ વિતરણ	ઉર્ચા તાપમાને ફેલાવો

- પેટર્ન વ્યાખ્યા: લિથોગ્રાફી ડિવાઇસ લક્ષણો બનાવે છે
- પસંદગીયુક્ત રિમૂવલ: એચિંગ અનચાહેલ મેટેરિયલ દૂર કરે છે
- લેયર બિલ્ડિંગ: જમાવટ જરૂરી મેટેરિયલ ઉમેરે છે
- ડોપિંગ કંટ્રોલ: પ્રત્યારોપણ અને પ્રસરણ junctions બનાવે છે
- ગુણવત્તા નિયંત્રણ: દરેક પગલું અંતિમ ડિવાઇસ પરફોર્મન્સને અસર કરે છે

ચાદરાખવાની ટિપ: "Light Etches Deposited Oxides, Ions Diffuse"

પ્રશ્ન 5(અ) [3 ગુણ]

વેરિલોગની મદદથી 2 ઇનપુટ XNOR ગેટને અમલમાં મુકો

જવાબ

XNOR ગેર ઇનપુટ્સ સમાન હોય ત્યારે ઊંચો આઉટપુટ આપે છે.

```
module xnor\_gate(
    input a, b,
    output y
);
    assign y = {()a \^{} b};
endmodule
```

- લોજિક ફંક્શન: $Y = (A \oplus B)' = A'B' + AB$
- સત્ય કોષ્ટક: ઇનપુટ્સ મેચ થાય ત્યારે આઉટપુટ ઊંચો
- ઉપયોગ: સમાનતા તુલનાકાર, પેરિટી ચેકર

ચાદરાખવાની ટિપ: "XNOR Equals Equal Inputs"

પ્રશ્ન 5(બ) [4 ગુણ]

વેરિલોગમાં CASE સ્ટેટમેન્ટનો ઉપયોગ કરીને એનકોડર (8:3) અમલ કરો

જવાબ

પ્રાયોરિટી એનકોડર 8-બિટ ઇનપુટને 3-બિટ બાઇનરી આઉટપુટમાં રૂપાંતરિત કરે છે.

```
module encoder\_8to3(
    input [7:0] in,
    output reg [2:0] out
);
    always @(*) begin
        case(in)
            8{b00000001}: out = 3{b000};
            8{b00000010}: out = 3{b001};
            8{b000000100}: out = 3{b010};
            8{b00001000}: out = 3{b011};
            8{b00010000}: out = 3{b100};
            8{b00100000}: out = 3{b101};
            8{b01000000}: out = 3{b110};
            8{b10000000}: out = 3{b111};
            default: out = 3{b000};
        endcase
    end
endmodule
```

- વન-હોટ એનકોડિંગ: માત્ર એક ઇનપુટ બિટ ઊંચો હોવો જોઈએ
- પ્રાયોરિટી સ્ટ્રક્ચર: ઊંચા બિટ્સ પ્રાધાન્ય લે છે
- ડિફોલ્ટ કેસ: અમાન્ય ઇનપુટ સંયોજનો સંભાળે છે

ચાદરાખવાની ટિપ: "One Hot Input, Binary Output"

પ્રશ્ન 5(ક) [7 ગુણ]

ઘોંય ઉદાહરણો સાથે વેરિલોગમાં કેસ સ્ટેટમેન્ટ સમજાવો

જવાબ

CASE સ્ટેટમેન્ટ expression value આધારે માલિટ-વે બ્રાન્ચિંગ આપે છે.
સિન્ક્રેસ:

```

case (expression)
  value1: statement1;
  value2: statement2;
  default: default\_statement;
endcase

```

ઉદાહરણ 1 - 4:1 MUX:

```

module mux\_4to1(
  input [1:0] sel,
  input [3:0] in,
  output reg out
);
  always @(*) begin
    case(sel)
      2{b00}: out = in[0];
      2{b01}: out = in[1];
      2{b10}: out = in[2];
      2{b11}: out = in[3];
    endcase
  end
endmodule

```

ઉદાહરણ 2 - 7-સેગમેન્ટ ડિફોડર:

```

case(digit)
  4{h0}: segments = 7{b1111110};
  4{h1}: segments = 7{b0110000};
  4{h2}: segments = 7{b1101101};
  default: segments = 7{b0000000};
endcase

```

વેરિએન્ટ	સિન્ટેક્સ	ઉપયોગ કેસ
case	case(expr)	સંપૂર્ણ મેથિંગ
casex	casex(expr)	ડોન્ટ કર (X)
casez	casez(expr)	હાઈ-Z (Z)

- કોમ્પિનેશનલ લોજિક: always @(*) બ્લોક વાપરો
- સિકવેન્શિયલ લોજિક: always @(posedge clk) વાપરો
- ડિફોડર કેસ: સિન્થેસિસમાં લેચેસ અટકાવે છે
- પેરેલલ ઈવેલ્યુઓશન: બધા કેસ એક્સાથે ચકાસાય છે

ચાદરાખવાની ટિપ: "CASE Chooses Actions Systematically Everywhere"

પ્રશ્ન 5(અ OR) [3 ગુણ]

વેરિલોગ કોડનો ઉપયોગ કરીને full subtractor અમલ કરો

જવાબ

Full subtractor borrow input અને output સાથે બાઇનરી બાદબાકી કરે છે.

```

module full\_subtractor(
  input a, b, bin,
  output diff, bout
);
  assign diff = a \^{} b \^{} bin;
  assign bout = ({a \& b}) | ({a \& bin}) | (b \& bin);
endmodule

```

સત્ય કોષ્ટક:

A	B	Bin	Diff	Bout
0	0	0	0	0
0	0	1	1	1
0	1	0	1	1
1	1	1	1	1

- અંતર: ત્રણોય ઇનપુટ્સનો XOR
- ઉધાર: $A < (B + \text{Bin})$ હોય ત્યારે ઉત્પન્ન થાય છે

ચાદરાખવાની ટિપ: "Subtract Borrows When Insufficient"

પ્રશ્ન 5(બ) OR) [4 ગુણ]

વેરિલોગમાં Behavioral મોડેલિંગ શૈલીનો ઉપયોગ કરીને JK flipflop અમલ કરો

જવાબ

Behavioral modeling વાપરીને toggle ક્ષમતા સાથે JK flip-flop.

```
module jk\_flipflop(
    input j, k, clk, reset,
    output reg q, qbar
);
    always @(posedge clk or posedge reset) begin
        if(reset) begin
            q {}= 1{b0};
            qbar {}= 1{b1};
        end
        else begin
            case(\{j,k\})
                2{b00}: q {}= q;          // Hold
                2{b01}: q {}= 1{b0};      // Reset
                2{b10}: q {}= 1{b1};      // Set
                2{b11}: q {}= {}q;       // Toggle
            endcase
            qbar {}= {}q;
        end
    end
endmodule
```

- બિહેવિયરલ શૈલી: કુકશનનું વર્ણન કરે છે, સ્ટકચરનું નહીં
- સિંક્લોન્સ રીસેટ: કલોક એજ પર રીસેટ
- નોન-બ્લોકિંગ અસાઇનમેન્ટ: clocked always block માં \leq વાપરો

ચાદરાખવાની ટિપ: "JK Behavior: Hold, Reset, Set, Toggle"

પ્રશ્ન 5(ક) OR) [7 ગુણ]

ઉદાહરણ આપીને વિવિધ વેરિલોગ મોડેલિંગ શૈલી સમજાવો

જવાબ

વેરિલોગ અલગ અલગ abstraction levels માટે ત્રણ મોડેલિંગ શૈલીઓ આપે છે.

શૈલી	એબ્યુક્સ્ટ્રેક્શન	વર્ણન	કન્સ્ટ્રક્ટર્સ
Behavioral	ઊચી	ફૂક્શનનું વર્ણન કરે છે	always, if-else, case
Dataflow	મધ્યમ	ડેટા હલચલનું વર્ણન કરે છે	assign, operators
Structural	નીચી	કનેક્શન-સંનું વર્ણન કરે છે	module instantiation

1. બિલેવિયરલ મોડેલિંગ: સર્કિટ શું કરે છે તેનું વર્ણન કરે છે, કેવી રીતે બનાવેલ છે તે નહીં.

```
// 4{-      }
module counter(
    input clk, reset,
    output reg [3:0] count
);
    always @(posedge clk or posedge reset) begin
        if(reset)
            count {}= 4{b0000};
        else
            count {}= count + 1;
    end
endmodule
```

2. ડેટાક્લો મોડેલિંગ: કોમ્પ્યુનેશનલ લોજિક માટે સતત અસાઇનમેન્ટ વાપરે છે.

```
// 4{-      }
module adder\_4bit(
    input [3:0] a, b,
    input cin,
    output [3:0] sum,
    output cout
);
    assign \{cout, sum\} = a + b + cin;
    assign overflow = (a[3] \& b[3] \& {}sum[3]) |
        ({}a[3] \& {}b[3] \& sum[3]);
endmodule
```

3. સ્ટ્રક્ચરલ મોડેલિંગ: નીચલા-સ્તરના મોડ્યુલો instantiate અને કનેક્ટ કરે છે.

```
//
module full\_adder(
    input a, b, cin,
    output sum, cout
);
    wire s1, c1, c2;

    half\_adder ha1(.a(a), .b(b), .sum(s1), .carry(c1));
    half\_adder ha2(.a(s1), .b(cin), .sum(sum), .carry(c2));

    assign cout = c1 | c2;
endmodule

module half\_adder(
    input a, b,
    output sum, carry
);
    assign sum = a \^{} b;
    assign carry = a \& b;
endmodule
```

તુલના કોષ્ટક:

પાસાં	Behavioral	Dataflow	Structural
જટિલતા	ઉચ્ચ-સ્તર	મધ્યમ-સ્તર	નીચલા-સ્તર
વાંચનીયતા	સૌથી વાંચવા યોગ્ય	મધ્યમ	સૌથી ઓછી વાંચવા યોગ્ય
સિન્થેસિસ	ટૂલ આધારિત	સીધી	સ્પષ્ટ
ડિબગિંગ	કઠિન	મધ્યમ	સરળ
પુનઃઉપયોગ	ઉંચો	મધ્યમ	ઉંચો

મિશ્રિત મોડેલિંગ ઉદાહરણ:

```
module cpu\_alu(
    input [7:0] a, b,
    input [2:0] opcode,
    input clk,
    output reg [7:0] result
);
//      :
always @(posedge clk) begin
    case(opcode)
        3{b000}: result {=} add\_result;
        3{b001}: result {=} sub\_result;
        3{b010}: result {=} and\_result;
        default: result {=} 8{h00};
    endcase
end

//      :
wire [7:0] add\_result = a + b;
wire [7:0] sub\_result = a {-} b;
wire [7:0] and\_result = a \& b;

//      :           instantiate
endmodule
```

ડિજાઇન માર્ગદર્શિકા:

- બિહેવિયરલ: જટિલ કંટ્રોલ લોજિક, સ્ટેટ મશીન માટે વાપરો
- ડેટાફ્લો: સરળ કોમ્પ્યુનેશનલ લોજિક માટે વાપરો
- સ્ટ્રક્ચરલ: હાયરાર્કિકલ ડિજાઇન્સ, IP integration માટે વાપરો
- મિશ્રિત અભિગમ: શ્રેષ્ઠ ડિજાઇન માટે શૈલીઓને જોડો

સિમ્યુલેશન વિસ્તારિકા:

- બિહેવિયરલ: અપેક્ષા મુજબ synthesize નહીં થઈ શકે
- ડેટાફ્લો: સીધી હાર્ડવેર મેપિંગ
- સ્ટ્રક્ચરલ: બાંધરીકૃત સિન્થેસિસ મેચ

યાદરાખવાની ટિપ: "Behavior Describes, Dataflow Assigns, Structure Connects"